

بررسی نتایج آزمایش اعتیاد و رابطه آن با خصوصیات مراجعین به آزمایشگاه تشخیص اعتیاد یزد

نویسندگان: محمد حسین دهقانی تفتی^۱ علی دهقانی^۲ محمد حسین احمدیه یزدی^۳ احمد رفیعی خراقی^۴
ایران داداشی^۴

۱. مربی گروه خدمات بهداشتی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید صدوقی یزد

۲. نویسنده مسئول: مربی گروه آمار و اپیدمیولوژی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی در مانی شهید صدوقی یزد

تلفن: ۰۹۱۳۳۵۳۶۲۰۶ Email: Adehghani42@yahoo.com

۳. مربی گروه آمار و اپیدمیولوژی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید صدوقی یزد

۴. کارشناس آزمایشگاه مرکزی یزد، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید صدوقی یزد

چکیده

مقدمه: اعتیاد به مواد مخدر افراد سالم، مثبت و فعال جامعه را به بیمارانی مهمل و مصرف کننده تبدیل می کند. این تحقیق با هدف بررسی شیوع سوء مصرف مواد اپیوئید در مراجعین به آزمایشگاه تشخیص اعتیاد یزد با تست رایپد و تست کروماتوگرافی انجام شد.

روش بررسی: در این تحقیق افرادی که به علل مختلف از جمله ازدواج، استخدام و جواز کسب در سالهای ۸۶ تا ۸۸ به آزمایشگاه تشخیص اعتیاد یزد مراجعه کردند به روش توصیفی - مقطعی مورد بررسی قرار گرفتند. حجم نمونه ۲۷۹۰ نفر و روش نمونه گیری تصادفی بود. نخست اطلاعات دموگرافیک در پرسشنامه ثبت و سپس نمونه ادرار با حضور مامور در آزمایشگاه گرفته و با استفاده از نوار تست انیسان آزمایش رایپد انجام و در صورت مثبت بودن جواب، از بقیه نمونه ادرار، آزمایش کروماتوگرافی انجام و پرسشنامه تکمیل گردید.

یافته ها: در این تحقیق جمعاً ۲۷۹۰ نفر مورد بررسی قرار گرفتند. میانگین سنی نمونه ها $25/9 \pm 7/2$ سال بود. $62/9\%$ مرد و بقیه زن بودند. $73/2\%$ از نمونه ها جهت ازدواج، $15/5\%$ جهت استخدام، $3/3\%$ جهت اخذ جواز کسب و بقیه (8%) به جهت دلایل دیگر مراجعه نموده بودند. شیوع مصرف مواد اپیوئید $5/3\%$ با حدود اطمینان 95% از $4/5\%$ تا $6/1\%$ بدست آمد.

بحث و نتیجه گیری: در این مطالعه چون فرد می دانسته جهت تشخیص اعتیاد مراجعه می کند و با عدم مصرف مواد در طی سه روز جواب آزمایش منفی می شود، لذا شیوع اعتیاد کم بوده و لزوم انجام آزمایش تشخیص اعتیاد بخصوص در متقاضیان ازدواج ضروری است. با محاسبه عود، مصرف مواد اپیوئید در مردان ۱۵ برابر زنان بدست آمد که معنی دار بود ($P \leq 0/05$). دیگر ریسک فاکتورهای مواد اعتیاد آور شامل سن بالاتر، پایین تر بودن سطح آموزش، شغل کارگری و آزاد، سیگاری بودن و سابقه فامیلی اعتیاد در خانواده بودند.

واژه های کلیدی: آزمایش اعتیاد، میزان شیوع اعتیاد، تست رایپد، یزد

طلوع بهداشت

مجله علمی پژوهشی

دانشکده بهداشت یزد

سال سیزدهم

شماره: اول

فروردین و اردیبهشت ۱۳۹۳

شماره مسلسل: ۴۳

تاریخ وصول: ۱۳۹۱/۳/۲۴

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۱/۵/۷

مقدمه

اعتیاد به مواد مخدر افراد سالم، مثبت و فعال جامعه را به بیمارانی مهمل و مصرف کننده تبدیل می کند. بلای اعتیاد بطور روزافزونی جامعه ما را درگیر نموده متأسفانه جوانان و عمدتاً مردان جوان که آینده سازان جامعه هستند بیشتر در معرض این خطر قرار دارند (۱). در بررسی آسیبهای اجتماعی از نظر شهروندان یزدی مشکل اعتیاد با تاکید بر اعتیاد جوانان، از طرف افراد تحصیل کرده به عنوان دومین مشکل و از طرف کل جامعه بعنوان سومین آسیب و مشکل اجتماعی بیان شده است (۲).

در گزارش بررسی وضعیت طلاق در استان یزد طبق گزارش مدیر کل اداره ثبت احوال استان یزد در نیمه اول سال ۸۸ آمار طلاق در استان نسبت به مدت مشابه سال قبل ۴۵/۹٪ افزایش داشته و این میزان افزایش در شهر یزد دو برابر سایر نقاط استان می باشد. در همین بررسی مهمترین عامل طلاق در استان را اعتیاد ذکر کرده است. در بررسی دیگر که در پایگاه خبری تحلیلی دانشجویان ایران منتشر شده اعتیاد را منشاء ۸۵٪ از طلاق ها دانسته است. اعتیاد با فقر، فحشا، بیکاری، دزدی و جنایت و بیماریهای جسمی و روانی رابطه تنگاتنگ و دو طرفه ای دارد. از دیگر عوامل موثر در بروز اعتیاد عوامل فردی و خانوادگی است. در بررسی میزان آگاهی دانش آموزان دبیرستانی در مورد مواد مخدر که در شهرهای یزد و رفسنجان انجام شد شیوع اعتیاد حداقل یک فرد در خانواده های شهر یزد ۶/۵٪ بدست آمد (۳). در تحقیقی که با همین عنوان در روستاهای استان یزد انجام شد این شیوع ۷/۱٪ بود (۴). در بررسی های متعددی این موضوع به تأیید رسیده که وجود فرد معتاد در

خانواده (سابقه فامیلی اعتیاد) بشدت ریسک اعتیاد در سایر افراد خانواده را بالا می برد.

برای پیشگیری و کاهش این بلای خانمان سوز به اطلاعاتی در مورد کم و کیف گروههای در معرض خطر نیاز است و علیرغم تحقیقات زیادی که تاکنون انجام شده، اطلاعات کافی و دقیقی در این موارد در دست نیست، ضمن اینکه این اطلاعات از ابعاد مختلف در طول زمان تغییر می کند. بعلت جرم بودن و ضدارزش بودن اعتیاد در جامعه، تحقیقات اپیدمیولوژیک در این زمینه با مشکلات زیادی (مثل عدم اظهار و شناسائی و عدم همکاری افراد نمونه) همراه است. بررسی نتایج آزمایشات انجام شده و ارتباط آن با خصوصیات دموگرافیک مراجعین به عنوان اطلاعات موجود (Routine data) می تواند از نظر اپیدمیولوژی اعتیاد در جامعه مورد بررسی به عنوان یک زیرجامعه از جامعه یزد مفید واقع شود.

روش بررسی

این تحقیق از نوع توصیفی است که به روش مقطعی (Cross-Sectional) انجام شد. داده های این تحقیق از سال ۱۳۸۶ تا ۱۳۸۸ بر روی افرادی که به علل مختلف از جمله ازدواج، استخدام، جواز کسب و سایر علل (شامل افراد مشکوک معرفی شده از طرف خانواده ها، اداره راهنمایی و رانندگی و نیز از طرف حراست ادارات و شرکتهای) به آزمایشگاه تشخیص اعتیاد یزد مراجعه می کردند انجام گرفت. بر اساس اطلاعات حاصل از تحقیقات قبلی که شیوع مصرف مواد در این جامعه را حدود ۵٪ برآورد نموده است و با سطح اطمینان ۹۵٪ ودقت مطلق $d = 0.008$ ، حجم نمونه ۲۷۹۰ نفر بدست آمد. نمونه گیری بصورت تصادفی

آزمون Chi_Square, Odds ratio استفاده گردید. برای محرمانه بودن اطلاعات کلاً پرسشنامه ها بدون نام بوده و از نمونه های مورد پژوهش رضایت نامه آگاهانه گرفته شد.

یافته ها

در این تحقیق جمعاً ۲۷۹۰ نمونه از مراجعین به آزمایشگاه تشخیص اعتیاد یزد که به دلایل مختلف از جمله ازدواج استخدام- اخذ جواز کسب و سایر دلایل مراجعه نموده بودند مورد بررسی قرار گرفتند. میانگین سنی مراجعین $25/9 \pm 7/2$ با دامنه تغییرات از ۱۴ تا ۶۹ سال بود. ۶۲/۹٪ از مراجعین مرد و بقیه (۳۷/۱٪) زن بودند. ۷۳/۲٪ از نمونه ها (زن و مرد) جهت ازدواج، ۱۵/۵٪ جهت استخدام، ۳/۳٪ جهت اخذ جواز کسب و بقیه (۸٪) به جهت دلایل دیگر که قبلاً تعریف شده است مراجعه نموده بودند. از نظر سطح تحصیلات ۱/۱٪ بیسواد و ۱۳/۵٪ با تحصیلات لیسانس یا بالاتر بودند. از نظر شغلی ۲۷/۶٪ دارای مشاغل آزاد، ۱۹/۴٪ کارمند، ۱۹/۹٪ کارگر، ۲۱/۳٪ خانه دار، ۱۰٪ محصل و بقیه (۱/۸٪) بیکار بودند. ۸۱/۴٪ از مراجعین ازدواج کرده، ۱۶/۶٪ متاهل و بقیه (۲٪) بی همسر (در اثر فوت یا طلاق) بودند. ۷۴/۵٪ از مراجعین ساکن شهر یزد، ۲۱٪ ساکنین سایر نقاط استان و بقیه غیر یزدی بودند. بنابر اظهار مراجعین ۲/۷٪ در حال حاضر سیگاری بودند، ۲/۷٪ سابقه مصرف سیگار داشته ولی ترک کرده بودند و بقیه (۹۴/۶٪) سیگار نمی کشیدند. میزان شیوع مصرف مواد اپیوئیدی در مردان ۸/۱٪ و در زنان ۰/۶٪ بدست آمد و آزمون Chi-Square ارتباط مشاهده شده را معنی دار نشان داد ($p \leq 0/001$). در این رابطه خطر (Risk)

بود بدین نحو که در طول مدت جمع آوری اطلاعات ۲۰ هفته بطور تصادفی انتخاب و در هفته انتخاب شده از کلیه مراجعین به آزمایشگاه اطلاعات جمع آوری شد (۲۰ هفته از ۱۰۴ هفته در طول ۲ سال). اطلاعات دموگرافیک افراد نمونه به وسیله پرسشنامه جمعی از پیش تعیین شده و به وسیله پرسشگر آموزش دیده جمع آوری و نتیجه آزمایش راپید (Rapid) و در صورت مثبت بودن آن نتیجه آزمایش کروماتوگرافی (TLC) از دفاتر ثبت نتایج آزمایش در آزمایشگاه استخراج و در پرسشنامه درج گردید. پس از انتخاب فرد نمونه از بین مراجعین به آزمایشگاه تشخیص اعتیاد نخست پرسشنامه حاوی اطلاعات شخصی و دموگرافیک از فرد پرسیده و در پرسشنامه ثبت شد. سپس یک نمونه ادرار با حضور مامور در آزمایشگاه گرفته و آزمایش راپید با استفاده از نوار تست انیسان انجام و در صورت مثبت بودن نتیجه تست راپید، از بقیه همان نمونه ادرار، آزمایش کروماتوگرافی (TLC) نیز انجام و نتیجه در پرسشنامه ثبت گردید. تست یک مرحله ای انیسان ساخت انگلستان برای شناسایی مرفین، مشتقات تریاک و هرویین در ادرار طراحی شده است و مقادیر بالای ۳۰۰ نانو گرم بر میلی لیتر را ۱۰۰٪ تشخیص می دهد. آزمایش کروماتوگرافی لایه نازک روش بسیار اختصاصی و تلفیقی ساده برای شناسایی مرفین در نمونه ادرار انسان است و ساخت شرکت شیمی دارویی داروپخش می باشد. اطلاعات در محیط نرم افزار SPSS ۱۶ به کامپیوتر وارد و جداول و شاخص های مورد نظر تهیه و جهت مقایسات داده های کمی از آزمون آماری ANOVA و جهت تعیین ارتباط بین داده های کیفی از

شیوع مصرف مواد اپیوئید در افرادی که هرگز ازدواج نکرده‌اند کمتر از افراد متاهل و افراد متاهل نیز کمتر از افراد بی همسر در اثر فوت یا طلاق می باشد. البته این متغیر تحت تاثیر سن نیز هست. میزان شیوع مصرف مواد اپیوئیدی با وضعیت تاهل بوسیله آزمون Chi-Square آزمون شد و با $(p \leq 0/001)$. ارتباط مشاهده شده معنی دار نشان داده شد (جدول ۲).

مصرف مواد اپیوئیدی در مردان جامعه مورد بررسی ۱۵ برابر زنان (OR=15.1 95%CI 6.6-35.5) بود. در مجموع ۱۴۸ نفر (۵/۳٪) از کل مراجعین در آزمایش کرماتوگرافی (TLC) که در این تحقیق به عنوان آزمایش Gold standard تعریف شده جواب مثبت داشته و لذا شیوع مصرف مواد اپیوئید در این گروه ۵/۳٪ با حدود اطمینان ۹۵٪ از ۴/۵٪ تا ۶/۱٪ می توان بیان کرد (جدول ۱).

جدول ۱: شیوع مصرف مواد اپیوئید در نمونه‌های مورد بررسی بر حسب جنس.

جنس	تعداد نمونه	موارد مثبت	شیوع %
مرد	۱۷۵۶	۱۴۲	۸/۱
زن	۱۰۳۴	۶	۰/۶
جمع	۲۷۹۰	۱۴۸	۵/۳

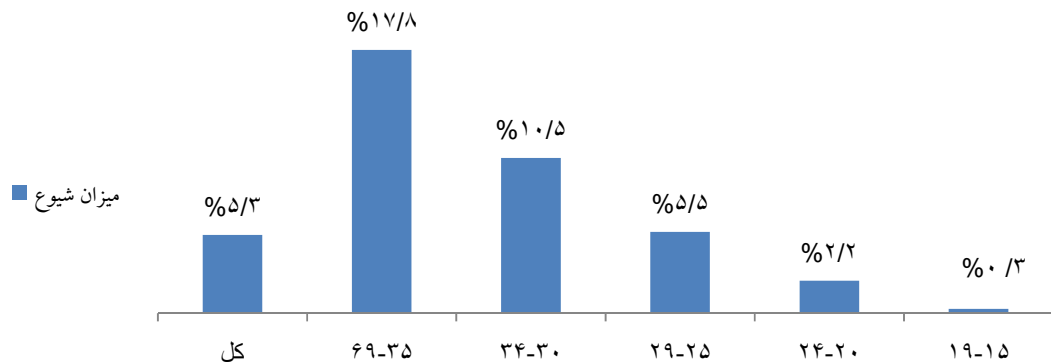
جدول ۲: شیوع مصرف مواد اپیوئید در نمونه‌های مورد بررسی بر حسب وضعیت تاهل

وضع تاهل	تعداد نمونه	موارد مثبت	شیوع %
ازدواج نکرده	۲۲۷۱	۷۸	۳/۴
متاهل	۴۶۴	۵۸	۱۲/۵
بی همسر	۵۵	۱۲	۲۱/۸
جمع	۲۷۹۰	۱۴۸	۵/۳

می‌شد که خانواده‌ها یا حراست ادارات و شرکتها یا مسئولین صدور یا تمدید گواهینامه‌های رانندگی به هر علت به آنها مشکوک شده و آنها را جهت تشخیص اعتیاد ارجاع می‌دادند. لذا ملاحظه می‌شود که شیوع مصرف مواد اپیوئید در این گروه بیشتر (۱۶/۴٪) از سایر گروهها بود. ارتباط علت مراجعه به آزمایشگاه با شیوع مصرف مواد اپیوئید بوسیله آزمون Chi-Square و با $p \leq 0/001$ معنی دار بود (جدول ۳). شیوع مصرف مواد اپیوئید که با استفاده از جوابهای مثبت آزمایش کرماتوگرافی (TLC) در افرادی که سیگار می‌کشیدند (۲۰/۴٪) بسیار زیادتر از شیوع در افرادی بود که سیگار نمی‌کشیدند (۴/۴٪) و احتمال ریسک مصرف مواد در افراد سیگاری ۵/۵۲ برابر افراد غیرسیگاری نشان داده شد ($OR = 52/5$, $95\% CI 3/57-8/54$) و آزمون آماری ارتباط مشاهده شده را معنی دار نشان داد ($p \leq 0/001$). ۵/۱٪ از پاسخ‌گویان اظهار داشتند که اعتیاد و مصرف مواد افیونی در خانواده آنها سابقه دارد. شیوع مصرف مواد اپیوئید در این افراد ۱۵/۴٪ در مقابل بقیه که شیوع ۴/۸٪ داشته زیادتر بود. این رابطه از نظر آماری معنی دار می‌باشد ($p \leq 0/001$).

شیوع موارد مثبت آزمایش کرماتوگرافی (TLC) در نمونه های مورد بررسی با افزایش سن افزایش یافته بطوری که در گروه سنی زیر ۲۰ سال ۰/۳٪ و در گروه سنی بالای ۳۵ سال به ۱۷/۸٪ رسید و این افزایش معنی دار بود ($p \leq 0/001$). (نمودار ۱). شیوع مصرف مواد اپیوئیدی در مشاغل کارگری و مشاغل آزاد بیشتر (۸/۸٪، ۷/۷٪) و در خانه دارها و محصلین کمتر (۴/۵٪، ۱۱/۷٪) بود. در گروه تحصیلات بیسواد و ابتدایی (۱۱/۷٪، ۱۳/۳٪) شیوع مصرف مواد اپیوئید بیشتر از سایر گروههای تحصیلی مشاهده شد و این ارتباط با $p \leq 0/001$ به ترتیب معنی دار بود. بدین ترتیب شیوع مصرف مواد مشتق از تریاک در مشاغل مختلف متفاوت و در افراد کم سواد مصرف مواد اپیوئیدی رواج بیشتری را نشان داد. شیوع مصرف مواد اپیوئید در افراد هرگز ازدواج نکرده کمتر از افراد متاهل (۳/۴٪ در مقابل ۱۲/۵٪) و افراد متاهل کمتر از افراد بی همسر (۱۲/۵٪ در مقابل ۲۱/۸٪) در اثر فوت یا طلاق بود. آزمون Chi-Square ارتباط میزان شیوع مصرف مواد اپیوئیدی با وضعیت تاهل ($p \leq 0/001$) را معنی دار نشان داد. سایر علل مراجعه به آزمایشگاه تشخیص اعتیاد مربوط به افرادی

نمودار ۱: شیوع مصرف مواد اپیوئید در نمونه‌های مورد بررسی بر حسب سن

جدول ۳: شیوع مصرف مواد اپیوئید در نمونه‌های مورد بررسی بر حسب علت مراجعه به آزمایشگاه

علت مراجعه به آزمایشگاه	تعداد نمونه	موارد مثبت	شیوع %
ازدواج	۲۰۴۱	۷۵	۳/۷
استخدام	۴۳۳	۲۷	۶/۲
اخذ جواز کسب	۹۱	۹	۹/۹
سایر علل	۲۲۵	۳۷	۱۶/۴
جمع	۲۷۹۰	۱۴۸	۵/۳

توجه به روند افزایشی آن، با عدد بدست آمده در این تحقیق، هماهنگی دارد.

همچنین در این تحقیق شیوع مصرف مواد اپیوئید در مردان ۱/۸٪ و در زنان ۰/۶٪ بود که با محاسبه عدد (OR) شیوع مصرف مواد اپیوئید در مردان ۱۵ برابر زنان بود و این ارتباط از نظر آماری ($P \leq ۰/۰۵$) معنی دار بود. در مطالعه‌ی وزیریان (۵) که شبیه این مطالعه در ۱۰ شهر از مراکز استانها انجام شد نیز نسبت معتادان مرد به زن در نمونه‌های مراجعه‌کننده به آزمایشگاه‌های تشخیص اعتیاد ۱۴/۲ بود که اندکی از نسبت بدست آمده در این تحقیق کمتر است و تفاوت معنی‌داری با آن ندارد.

در تحقیقی که توسط رزاقی و همکاران (۶) بر روی ارزیابی تست رایپد در تشخیص اعتیاد در ایران در سال ۱۹۹۹ انجام شد ۹۷٪ از موارد سوء مصرف مواد و وابستگی‌ها به ترکیبات اپیوئیدی در ایران را مردان تشکیل می‌دادند که با نتایج تحقیق حاضر هماهنگی دارد.

نتایج این تحقیق حاکی از این است که با افزایش سن فراوانی مصرف مواد اپیوئید در نمونه‌های مورد بررسی افزایش داشته و این

همچنین ریسک مثبت شدن جواب تست کروماتوگرافی (TLC) در افراد با سابقه مثبت در خانواده ۳/۶ (OR= ۳/۶) برابر سایر افراد بود که با حدود اعتماد ۹۵٪ از ۲/۲ تا ۵/۹ یک رابطه معنی‌دار را تداعی می‌نماید.

بحث و نتیجه گیری

در این تحقیق که با هدف بررسی شیوع سوء مصرف مواد اپیوئید در مراجعین به آزمایشگاه تشخیص اعتیاد یزد انجام شده است ۲۷۹۰ نفر از مراجعین به آزمایشگاه به روش تصادفی مورد بررسی قرار گرفتند. در مجموع ۵/۳٪ از کل مراجعین پس از مثبت شدن تست رایپد و انجام تست کروماتوگرافی لایه نازک، نتیجه تست کروماتوگرافی (TLC) نیز برای آنها مثبت شد که می‌توان این عدد را به عنوان شیوع مصرف مواد اپیوئیدی در نمونه‌های مورد بررسی پذیرفت. در تحقیق کشوری که با همکاری معاونت امور فرهنگی و پیشگیری سازمان بهزیستی کشور و دفتر کنترل مواد مخدر سازمان ملل توسط وزیریان و همکاران در ۱۰ شهر از مراکز استانها انجام شد (۵) شیوع مصرف مواد اپیوئیدی در سالهای ۱۳۷۶ و ۱۳۷۷ به ترتیب ۲/۳۹٪ و ۲/۸۸٪ بدست آمد که با

بود. لذا بیکاران در نمونه های مورد بررسی این تحقیق افراد بیکاری بودند که جهت ازدواج یا استخدام مراجعه نموده بودند و لزوماً با نمونه های تحقیق وزیران و همکاران فرق اساسی داشتند. در تحقیقی که توسط رفیعیان و همکاران (۸) در مورد بررسی دموگرافیک معتادین تحت پوشش مراکز بازپروری مواد مخدر کشور در سال ۱۳۷۷ انجام شد بیشترین فراوانی مربوط به شغل کارگر و راننده (۳۶/۱٪) و سپس شغل آزاد (۳۴/۱٪) و کمترین آن مربوط به محصل و دانشجو و سپس خانه دارها بود که با تحقیق حاضر هم خوانی دارد. در تحقیقات متعددی شیوع مصرف تریاک و مواد مشتق از آن در رانندگان بسیار زیاد و تا ۷۵٪ نیز ذکر شده است. در تحقیق هارت نال شیوع بالای مواد مخدر با محرومیت اقتصادی اجتماعی همراه بود (۹). همچنین در تحقیق کشتکار و همکاران شیوع مصرف مواد مخدر در طبقه پایین اجتماعی اقتصادی شایع تر از طبقات بالای اجتماعی اقتصادی بود (۱۰). ۸۱/۴٪ از نمونه های مورد بررسی در تحقیق حاضر مجرد و ۲٪ بی همسر در اثر فوت یا طلاق بوده اند که با توجه به نوع جامعه مورد بررسی این نسبتها طبیعی است. در افراد مجرد شیوع مصرف مواد اپیوئید ۳/۴٪ و در افراد بی همسر ۲۱/۸٪ و در افراد متأهل ۱۲/۵٪ بود که مصرف مواد در سه گروه فوق شیوع یکسانی نداشت. در مطالعه ی وزیران در گروه معتادان تزریقی بیشترین فراوانی مربوط به افراد مجرد بود که با توجه به تفاوت دو جامعه مورد بررسی این فراوانی ها معقول به نظر می رسد (۵).

از نظر علت مراجعه به آزمایشگاه تشخیص اعتیاد، شیوع مصرف مواد اپیوئیدی در مراجعین جهت ازدواج ۳/۷٪ بود با توجه به

افزایش معنی دار است. نتایج تحقیقات دیگر بویژه تحقیق رزاقی و همکاران (۶) مویید این موضوع است که با افزایش سن، شیوع مصرف مواد اپیوئیدی بیشتر می شود و برای این موضوع دو عامل مهم می توان در نظر گرفت اول باور و اعتقادات بخشی از جامعه مبنی بر وجود خواص درمانی تریاک و مشتقات آن برای افراد مسن (بالای ۶۰ سال) که در این مورد تحقیقات زیادی هم انجام شده و متأسفانه هنوز این باور وجود دارد. دوم عدم درمان و بازگشت به زندگی بدون اعتیاد افراد مصرف کننده مواد که در این زمینه گرچه کارهای شایانی هم انجام شده ولی بیشتر برای افرادی بوده است که سوء مصرف مواد بصورت شدید دارند. این عده بنا به تحقیقی که در سال ۱۳۸۰ توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با همکاری UNODC در مورد همه گیر شناسی سوء مصرف مواد در جمهوری اسلامی ایران انجام شد (۷) در مردان بالای ۱۵ سال ۶/۶٪ را شامل می شود که در این گروه نیز درصد کمی تحت درمان قرار گرفته و از افراد تحت درمان موارد عود زیادی نیز مشاهده می شود.

از نظر شغلی بیشترین شیوع مصرف مواد اپیوئیدی در این تحقیق مربوط به کارگران و مشاغل آزاد بود و کمترین آن مربوط به محصلین و خانه دارها بود. در این تحقیق شیوع مصرف مواد اپیوئیدی در افراد بیکار ۳/۸٪ بدست آمد. در تحقیقی که توسط وزیران و همکاران (۵) در مورد همه گیری شناسی سوء مصرف مواد در ایران انجام شد بیشترین فراوانی معتادان تزریقی مربوط به بیکاران و در درجه بعدی کارگران بود. البته جامعه مورد بررسی در این تحقیق با جامعه مورد بررسی در تحقیق وزیران متفاوت

سابقه اعتیاد در خانواده ریسک فاکتور دیگری است برای مصرف مواد اپیوئیدی بطوریکه باعود $3/6$ (OR= $3/6$) رابطه مثبت و معنی دار بدست آمد. در تحقیقات دیگر (۴،۳) نیز این رابطه تأیید شد. در این تحقیق $16/1\%$ (۴۵۰ نفر) از کل نمونه‌ها نتیجه تست رایید مثبت داشتند که برای آنها جهت اطمینان آزمایش کروماتوگرافی لایه نازک (TLC) به عنوان آزمایش استاندارد (Gold Standard) انجام شد و نتیجه اینکه ۱۴۸ مورد از آنها مثبت بود. در تحقیق هریتگتون و همکاران مشکل سوء استفاده از مواد مخدر در افراد درجه یک خانواده و سابقه فامیلی مثبت با اعتیاد فرد ارتباط معنی دار نشان داد که با تحقیق حاضر هم خوانی دارد (۱۲).

مشکلات اجرائی: مقاله حاضر حاصل طرح پژوهشی است. با توجه به اینکه نمونه‌ها می‌دانستند که جهت آزمایش اعتیاد مراجعه می‌کنند لذا مصرف کنندگان مواد اپیوئیدی می‌توانستند زمانی مراجعه کنند که اثر این مواد کم شده یا از بین رفته باشد. لذا شیوع بدست آمده با خطر کم‌شماری روبرو بوده است.

References

- 1- Statistics on young people and drug misuse . Statistical Bulletin, England 1998. Available from: <http://www.hscic.gov.uk/pubs/youngpeopledrugmisuse2006>.
- 2- Ahmadi MH, Hajishabani M. Study of the social pathology from the perspective of Yazd people. Wise Presidency for Social Affairs of Yazd Province. 2001. [Persian]
- 3- Yasini SM, Ahmadi MH. Study of the knowledge level of Yazd and Rafsanjan's high school boys on drug addiction. Yazd and Rafsanjan Medical Sciences and Health Services. 2002. Available from: <http://www.Yazdfarda.com/news/1393/01/20862.html>. [Persian]
- 4- Yasini SM, Ahmadi MH. Knowledge of male high school students of Yazd villages on drug addiction. Shaheed Sadughi University of Medical Sciences and Health Services. 2003. [Persian]

اینکه این افراد مطلع بودند که مورد آزمایش برای مواد افیونی قرار خواهند گرفت و این نوع آزمایش ادرار، تنها مصرف مواد را در طول یک تا دو روز گذشته نشان می‌دهد (۱۱) کم‌شماری قابل ملاحظه‌ای در این عدد می‌تواند وجود داشته باشد در عین حال که شیوع $3/7\%$ برای این گروه از جوانان بسیار زیاد است. به همین ترتیب شیوع مصرف مواد در متقاضیان استخدام $6/2\%$ و در متقاضیان جواز کسب $9/9\%$ دلیل بر شیوع بالای مصرف مواد در جامعه می‌باشد. اما در مورد سایر علل که دلیل مراجعه آنها معرفی افراد مشکوک از خانواده‌ها و حراست ادارات و شرکتها بود عدد $16/4\%$ زیاد به نظر نمی‌رسد در عین حال که کم‌شماری ممکن است وجود داشته باشد.

در این تحقیق نیز رابطه مصرف سیگار و مواد اپیوئید به وضوح مشاهده می‌شود ریسک مصرف مواد اپیوئیدی در افراد سیگاری $5/52\%$ (OR= $5/52\%$) بدست آمد که از نظر آماری معنی دار بود. تمام تحقیقات در این زمینه وجود این رابطه را تأیید نموده‌اند.

- 5- Vazirian M. Epidemiologic study of drug addiction consumption in Iran. National control of addiction study and prevention. Ministry of Health, 2008. [Persian]
- 6-Razzaghi E, Rahimi A, Hossini M, Chatterjee A. Rapid Situation Assessment (Rsa) Of Drug Abuse in Iran. Prevention Department. State Welfare Organization, Ministry Of Health, I.R. Of Iran and United Nation International. Drug Control Program; 1999.
- 7-Epidemiologic study of drug addiction in Iran. Ministry of Health with the co-operation of UNODC. 2001.
- 8-Rafeian M, Ahmadi MH. Demographic studies of drug addicts monitored by drug addiction centre, Research Centre for Drug Addiction Prevention. 1998. [Persian]
- 9-Hartnoll RL. Opiates: prevalence and demographic factors. *Addiction* 1994; 89(11): 1377-83.
- 10- Keshkar A, Majdzadeh RT, Nedjats R et al. Characteristics of high risk sexual behaviors for human deficiency virus infection among Iranian drug abusers. *J Addict Med* 2012; 6(2): 153-8.
- 11-Vandevenne M, Vanden BH, Verstrae A. Detection time of drugs of abuse in urine. *Acta Clin Bely* 2000;55(6):45-56.
- 12-Harington M, Robinson J, Bolton SH et al. A longitudinal study of risk factors incident drug use in adults. *Can J Psychiatry* 2011; 56(11): 686-95.

Results of Drug addiction Test and its Correlation With the Demographic Specifications Among People Referred to Yazd Addiction Diagnostic Laboratory Centre

DehghaniTafti MH(M.Sc)¹, Dehghani A(Ph.D)², Ahmadi Yazdi ,MH(M.Sc)³, RafeiKharanagh A(BS)⁴, Dadashi I(BS)⁴

1. Instructor, Department of Health services, Shahid Sadoughi University of Medical Sciences, Yazd, Iran

2. Corresponding author, Instructor, Department of Epidemiology and statistics, Shahid Sadoughi University of Medical Sciences-Yazd, Iran

3. Instructor, Department of Epidemiology and statistics, Shahid Sadoughi University of Medical Sciences-Yazd, Iran

4. BS of Yazd Centre Laboratory, Shahid Sadoughi University of Medical sciences

Abstract

Introduction: Addiction changes people from positive, active and healthy beings to consuming and negative patients. This study was carried out with the aim of determining the prevalence of the abuse of opioid substances among people referring to Yazd Addiction Diagnosis Laboratory using Rapid Test and Chromatography.

Methods: In this descriptive cross-sectional study, all people who attended Yazd Addiction Diagnosis Laboratory for any reason, that is, marriage, employment or obtaining job license between 1386 and 1388, were examined. Totally, 2790 individuals were selected randomly. First, their demographic information was entered in the questionnaire. Then, urine samples were collected at the presence of a laboratory technician and tested using Ennissan Strip Rapid Test; if the result was positive, the rest of the sample was tested with Chromatography.

Results: Totally, 2790 individuals were surveyed in this study. The mean age of the participants was 25.9 ± 7.2 years. About 62.9% were male and the rest were female. In addition, the reason for taking the test was marriage in 73.2%, employment in 15.5%, obtaining job license in 3.3% and other reasons for others. The prevalence of the abuse of opioid substances was 5.3% (95% CI 4.5% - 6.1%).

Conclusions: Many test takers are aware of the fact that the result of the drug test becomes negative after three days of withdrawal, which might be the reason for the low prevalence of addiction in this study. However, pre-nuptial testing for addiction is quite prudent and necessary. Moreover, calculation of OR showed a male to female ratio of 15 to 1 for opioid abuse which was significant. Higher age, lower education level, labor work and working freelance, smoking and history of addiction in family were other risk factors for opioid substance abuse.

Keywords: Addiction test, Addiction prevalence rate, Rapid test, Yazd